

POZIȚIA ACTIVĂ A MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI DIN ROMÂNIA FAȚĂ DE RĂSCOALA ȚĂRANILOR DIN ANUL 1907

de ȘERBAN CONSTANTINESCU

Răscoala țăranilor din anul 1907 este înscrisă în istoria poporului nostru printre momentele cele mai de seamă ale tradițiilor sale revoluționare, constituind una din paginile glorioase ale luptei sociale a poporului român.

Desfășurarea evenimentelor anului 1907 au demonstrat că principala forță socială din România, care a sprijinit și s-a solidarizat cu lupta țăranimii, a fost clasa muncitoare. Referindu-se la acest aspect, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : „mișcarea muncitorească, preocupată de problema agrară încă din secolul trecut, și-a manifestat, cu putere, în timpul răscoalei, solidaritatea cu țăranimea, protestul împotriva represiunilor dezlănțuite de cercurile guvernante, cerind improprietărea țăranilor“¹.

În perioada anterioară mării răscoale a țăranilor din anul 1907, mișcarea muncitorească din România a acordat o atenție deosebită și problemei agrare, care avea o importanță majoră în viața social-politică a țării. Astfel, chiar la congresul de constituire în anul 1893 a primului partid politic al clasei muncitoare, P.S.D.M.R., referitor la problema agrară s-a emis teza răscumpărării mării proprietăți și arendării pământului la țărani prin intermediul comunelor, principiu care avea o largă circulație în cadrul mișcării muncitorești internaționale, către sfârșitul sec. al XIX-lea. La începutul sec. al XX-lea, presa socialistă din România a prezentat situația dificilă a țăranimii, care era nevoită să suporte regimul de cruntă exploatare al moșierilor și arendașilor. Într-unui din primele numere ale publicației socialiste „România muncitoare“ din anul 1902 se arăta că pentru exploatare „țăranimea e o clasă menită să suporte toate greutățile alcătuirii noastre de stat, dar care n-are dreptul să cugete și să voiască altceva decît binevoiesc ei să-i acorde“².

Principala cauză care a determinat marea ridicare la luptă a țăranimii în anul 1907 a constituit-o nedreapta repartizare a proprietății asupra pământului. Această situație anormală este subliniată și de unul din cei mai cunoscuți economiști de la începutul sec. al XX-lea, care menționa : „Cea mai păgubitoare stare pentru o țară din toate punctele de vedere o formează cele două extremități ale proprietății : pulverizarea proprietății țăărănești, pe de o parte, latifundiile, adică moșiile cu o întindere foarte mare, de regulă peste 500 ha, pe de altă parte ; o stare care din nenorocire există la noi ca în nici o altă țară din Europa, exceptînd Rusia“³.

Pentru a-și cîștiga dreptul legitim la o viață demnă și liberă, țăranimea — clasa socială cea mai numeroasă, care reprezenta 81% din totalul populației de 6 680 000 de locuitori cit număra România în anul 1907, ea fiind și principala forță în lupta seculară a poporului nostru pentru apărarea independenței, pentru unitate și progres social — s-a văzut silită să declanșeze răscoala în primăvara anului 1907.

¹ Nicolae Ceaușescu, P.C.R. — *continuator al luptei revoluționare și democratice a poporului român, al tradițiilor mișcării muncitorești și socialiste din România*, București, 1966, p. 19.

² „România muncitoare“ din 10 februarie 1902.

³ George D. Creangă, *Proprietatea rurală și chestiunea țărănească*, București, 1905, p. 34.

În Programul P.C.R. se arată că „Prin proporțiile și intensitatea ei, răscoala din 1907 a scos în evidență necesitatea imperioasă a înlăturării relațiilor feudale din agricultura României, ...în cursul desfășurării răscoalei din 1907 s-au manifestat pentru prima dată în mod activ colaborarea și solidaritatea în luptă a muncitorimii cu țărănimia, prevestind zorii alianței muncitorești-țărănești ce avea să devină cea mai puternică forță socială și politică a societății noastre“⁴.

Izbucnirea și desfășurarea în România a marii răscoale din anul 1907 pun în evidență poziția înaintată, consecvent revoluționară a clasei muncitoare, solidaritatea sa militantă cu lupta justă a țărănimii. Solidaritatea mișcării muncitorești cu cauza dreaptă a țăranilor a îmbrăcat o gamă variată de forme și mijloace de acțiune, menționând printre acestea campaniile din presă, mitinguri și întruniri de solidarizare, sau chiar participări directe la răscoală, așa cum a fost la Pașcani, Buhuși ori Galați. Cercurile socialiste de la București, Galați și Brăila au organizat în această perioadă mari adunări de solidarizare cu lupta eroică a țărănimii din România, întruniri la care clasa muncitoare și-a manifestat cu vehemență protestul față de teroarea singeroasă pe care o adoptaseră guvernanții, burghezia și moșierimea contra țăranilor răsculați.

Aceste întruniri, care au avut loc în diferite localități din țară, au pus în evidență cu multă claritate spiritul combativ al mișcării muncitorești, au demonstrat afirmarea acestora ca o forță activă a vieții social-politice din România, au contribuit la strângerea legăturilor dintre clasa muncitoare și țărănimie.

Un document al mișcării muncitorești care exprimă cu claritate poziția de solidaritate a acesteia cu lupta țărănimii, și în același timp protestul său energic împotriva terorii de la sate, îl constituie apelul „Către muncitorii Capitalei“, lansat la 9 martie 1907 de cercul „România muncitoare“ din București și de Comisia Generală a Sindicatelor din România, prin care proletariatul bucureștean era chemat peste două zile la o mare întrunire publică cu un profund caracter protestatar. La întrunirea care a avut loc în ziua de duminică 11 martie 1907, convocată de mișcarea socialistă în sala Băilor Eforiei din centrul Bucureștiului, au participat este 5 000 de muncitori. Autoritățile burghezo-moșierești — intrind în panică și urmărind să preîntâmpine posibilitatea unei acțiuni deschise, de stradă, a proletariatului — au masat în jurul sălii „Eforie“ puternice efective militare, însărcinate cu misiunea de a urmări cu atenție desfășurarea întâlnirii. Luând cuvîntul la acest miting, M. Gh. Bujor a arătat caracterul just al luptei țărănimii și necesitatea stringerii legăturilor dintre aceștia și clasa muncitoare⁵, iar V. Anagnoste a subliniat cauzele reale care au condus la izbucnirea răscoalei: „Tulburările de astăzi se datoresc nepăsării claselor stăpînitoare, care au împins țărănimia la cea mai neagră mizerie. Boierii care exploatează munca, pe țăran, care iau 300 la sută dobîndă, ei sînt autorii răscoalelor și nu noi, socialiștii, «instigatorii», cum ne acuză un ziar guvernamental, ei au răsculat și deșteptat țărănimia“⁶.

La Brăila și Galați, puternice centre muncitorești ale țării, cercurile socialiste au desfășurat o vie activitate de solidaritate cu lupta țărănimii. Astfel, la 8 martie 1907, în publicația „Dezrobirea“ care apărea la Brăila, în apelul Manifest al comitetelor de acțiune ale cercurilor „România muncitoare“ din Galați și Brăila, se arătau următoarele: „Tovarăși! Tot nordul Moldovei e în plină revoluție... E de datoria noastră să vă chemăm la luptă pentru aceeași cauză sfîntă, e de datoria voastră să răspundeți în număr cit mai mare la acest apel, să arătați că, atunci cînd e vorba de nedreptate, sînteți cu sufletul alături de cei ce sufăr și de cei care sînt asasinați“⁷. În încheiere muncitorimea brăileană era chemată la un miting care era organizat în ziua de 11 martie 1907 în sala Cercului „România muncitoare“. Așa cum relatează în coloanele sale ziarul „România muncitoare“ din 18—25 martie 1907, la data anunțată au participat la respectiva întrunire peste 1 000 de muncitori și țărani din comunele învecinate. Desfășurarea acestei întruniri este întreruptă de

⁴ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, 1975, p. 36.

⁵ „România muncitoare“ din 18—25 martie 1907.

⁶ Ibidem.

⁷ Ion Mamina, *Voința de neînfrînt a clasei muncitoare. Țăranilor — întreg pămîntul țării*, în „Magazin istoric“, an. VIII, nr. 10, 1974, p. 9

forțele de represiune ale autorităților, care, apreciind-o ca periculoasă, au intervenit cu brutalitate, devastând sediul cercului „România muncitoare” și operînd numeroase arestări în rîndul muncitorimii și țărănimii din localitate și împrejurimi.

Unul din cele mai sugestive documente privind acțiunea de solidaritate a mișcării muncitorești și socialiste din țara noastră cu țărănimea răscolată îl constituie apelul-manifest apărut în publicația săptămînală „România muncitoare” din 11—18 martie 1907, cu titlul *Către concediați și rezerviști*. Articolul a fost scris de M. Gh. Bujor și se adresează celor înrolați în armată din ordinul regimului burghezo-moșieresc cu scopul de a participa la înăbușirea răscoalei. În acest document se lansează chemarea către militari de a nu trage în țărani răscolăți și dacă este posibil chiar să fraternizeze cu aceștia : „...să luminăm pe cei cu care vom intra în vorbă că nu trebuie să omoare pe semenii lor, să nu omorim noi înșine și să arătăm tuturor, soldaților ca și țărănilor, că pricina rezelor țărănești este nedreapta ocîrmuire burgheză, sălbateca exploatare capitalistă, subjugarea și împilarea boarească...”

Niciodată gloanțele voastre în pieptul țărănilor asupriți ! Trageți în vînt⁸.

Pe linia acțiunilor de protest ale mișcării muncitorești împotriva măsurilor represive ale guvernului, care au vizat nu numai țărănimea, dar și proletariatul, sugestiv este articolul *Țară fără legi*, publicat de I. C. Frimu în „România muncitoare” din 1—8 aprilie 1907, în care se arăta printre altele : „După cum se petrec lucrurile acum, putem declara cu convingere că trăim într-o epocă cînd în această țară nu există nici un fel de lege, nici un crimeci măcar... Ghiuleaua tunului a omorît nu numai cîteva zecimii de vieți dar a distrus și legile țării și cele cîteva condițiuni marcante ce se mai găseau”.

Alături de aceste articole cu un conținut ideologic, prin care mișcarea muncitorească s-a solidarizat cu cauza țărănimii, condamnînd totodată represiunea sîngeroasă instituită la sate, au fost cazuri cînd militanți de frunte ai proletariatului român au participat direct la evenimentele anului 1907, desfășurînd o susținută activitate propagandistică în rîndul celor care primeau ordinul de a înăbuși lupta țărănimii răscolate. În acest sens se detașează activitatea cunoscutului militant al mișcării muncitorești din țara noastră — Ștefan Gheorghiu. Acesta, care era în vîrstă de 28 de ani, fiind mobilizat în anul 1907 și trimis la o unitate din orașul Piatra Neamț, desfășoară o vie activitate în rîndul tinerilor soldați pe care-i îndemna să nu tragă în frații și părinții lor. Ca urmare a acestei activități, Ștefan Gheorghiu este socotit periculos de către autoritățile timpului și în curînd va fi lăsat la vatră. Reîntorcîndu-se la Ploiești, după numai 10 zile el este arestat de poliție, pentru întreaga activitate pe care a desfășurat-o în primăvara anului 1907 în sprijinul acțiunilor revoluționare ale țărănilor răscolăți⁹.

Alte exemple care pun în evidență poziția înaintată de solidaritate a mișcării muncitorești cu răscoala din 1907 sînt date de cazurile cînd numeroși lucrători au participat și au sprijinit direct lupta justă a țărănimii.

Una dintre cele mai concludente acțiuni au avut loc la Pașcani în ziua de 3 martie 1907. În această zi a sosit în gara Pașcani un tren în care se aflau sub stare de arest conducătorii țărănilor răscolăți din comuna Ruginoasa și din împrejurimi. Mulți săteni din aceste localități s-au deplasat la gară cu dorința arzătoare de a-i elibera pe cei arestați de către autorități. Țărani, spijiniți de muncitorii de la Atelierele C.F.R. din localitate care s-au solidarizat cu ei, au atacat vagonul în care se aflau arestații, reușind să-i elibereze pe unii dintre aceștia. Între forțele polițienești și muncitorii și țărani care ocupaseră peronul și gara au loc ciocniri violente, soldate cu rănirea unui muncitor ceferist și arestarea a 12 lucrători.

Autoritățile locale au perchezionat locuințele muncitorilor, iar pentru scurt timp clubul socialist „Unirea” din localitate a fost închis. Deschiderea focului de către forțele represive în gara Pașcani a declanșat un protest energetic al muncitorimii, care a început să fluiera și huiduie pe jandarmi și autorități. Iată ce se spunea în telegrama adresată organelor centrale din București de către prefectul de Suceava, Bonachi : „La sosirea în gara Pașcani, vagonul cu arestații ce aduceau din Ruginoasa spre Fălticeni, a fost atacat de un mare număr de țărani pentru a-i libera ; escorta din instinct de conservare au tras cîteva cartușe oarbe ; mulțimea a fost alungată de batalionul regimentului Bacău ce se afla în gară ; voind a evacua

⁸ „România muncitoare” din 11—18 martie 1907.

⁹ *Marea răscoală a țărănilor din 1907*, București, 1967, p. 634.

gara pentru a preîntîmpina alte desordini, lucrătorii de la Ateliere au început a vocifera, fluera și huidui autoritățile, mare parte din acești lucrători ai căilor ferate sînt socialiști...“¹⁰

Un mare ecou l-a avut în opinia publică protestul Comisiei Generale a Sindicatelor și al cercului „România muncitoare“ față de samavolnicile autorităților din Pașcani îndreptate împotriva muncitorilor. Această poziție fermă este prezentată în ziarul „România muncitoare“ din 8—15 aprilie 1907, în care se arată : „Muncitorii conștienți din întreaga țară se ridică într-un singur glas de protestare energetică contra barbariilor din Pașcani și își mărturisesc perfecta lor solidaritate și simpatie față de acei nenorociți lucrători...“

Cerem respectul ființei noastre de oameni și vrem dreptate !“¹¹

Alte exemple, care constituie mărturii grăitoare ale spiritului de solidaritate a mișcării muncitorești din România cu cauza țărănimii răscolate, sînt date de momentele cînd muncitorii au venit direct în sprijinul țărănilor arestați, facilitînd eliberarea acestora. Astfel, a fost acțiunea desfășurată de mecanicul de locomotivă, socialistul Gheorghe Giosanu (1871—1917), care împreună cu alți tovarăși de muncă au eliberat un număr de țărani arestați. Faptele s-au petrecut în martie 1907 pe calea ferată Dolhasca-Fălticeni, cu ocazia transportării unui grup de țărani închiși în vagoare de autorități pentru participarea la răscoală. În momentul cînd trenul trecea printr-o curbă și se deplasa cu o viteză foarte mică, mecanicul Gh. Giosanu, lăsîndu-l în cabină doar pe fochist, se dă jos și desfășînd din mers vagonul în care se aflau arestații a permis eliberarea unora dintre aceștia. Curajosul muncitor lucrase cu atita discreție încît autoritățile care au anchetat cazul nu l-au putut găsi vinovat¹².

Participarea directă a clasei muncitoare la acțiunile declanșate de țărănime au fost evidențiate și în evenimentele de la Buhuși. Aici, muncitorii fabricii de postav au fost alături de răsculații din localitate și zonele limitrofe, solicitînd satisfacerea revendicărilor țărănimii. Situația a devenit extrem de încordată în ziua de 6 martie, cînd țăranii, forțînd barierele, au pătruns în Buhuși. La acțiunile țărănilor participau, ca și în zilele precedente, muncitorii, care împreună cu răsculații au demonstrat în fața locuinței patronului fabricii de postav din localitate¹³. A doua zi, pe 7 martie, forțele de represiune primesc întăriri și se operează numeroase arestări în rîndul celor care participaseră la ciocnirile de stradă din ziua precedentă.

Alte forme de luptă inițiate de clasa muncitoare, prin care ea și-a manifestat combativitatea în timpul desfășurării răscoalei din 1907, au fost acțiunile greviste. Aceste greve — deși nu au fost legate de răscoală, ele avînd în cele mai multe cazuri un caracter economic — au contribuit totuși la activizarea țărănimii, la creșterea forței acelor care luptau împotriva exploatații. Evident că prin aceste acțiuni ale muncitorilor țărănimea primea și un exemplu de combativitate, de protest împotriva asuprii ; totodată guvernul era obligat a menține sau a întări în aceste centre forțele de represiune, fapt ce ușura neori acțiunile țărănilor răsculați.

Unul din fruntașii partidului liberal, Vintilă Brătianu (1867—1930), primînd misiunea de a sonda starea de spirit a lucrătorilor, remarcă în zilele răscoalei un lucru cert și perceptibil, anume situația încordată care exista în rîndul acestora : „nu era de temut numai caracterul sălbatic ce îl lua devastările din județele dunărene, dar era de temut și clocoteala care începea să se simtă puternic în orașe, mai cu seamă în capitală. Cu drept cuvînt, ne întrebăm cu ce forțe se va putea restabili liniștea în sate, cînd și orașele, de unde trebuia să plece pacificarea, ar fi fost în flăcări ?“¹⁴. În fața acestei stări de spirit guvernul a luat unele măsuri de siguranță, așa cum au fost cele prin care a hotărît concentrarea a peste 150 de muncitori de la atelierele C.F.R. din capitală, urmărînd să evite posibilitatea declanșării unei greve în București.

¹⁰ *Răscoala țărănilor din 1907. Documente*, vol. I, București, 1948, p. 168.

¹¹ *Documente din istoria mișcării muncitorești din România. 1900—1909*, București, 1975, p. 547.

¹² I. Pașcanu, *Solidari cu lupta țărănimii*, în „Analele Institutului de studii istorice și social-politice...“ an. XII, nr. 1, 1967, p. 122.

¹³ Nicolae Copoiu, *Refacerea Partidului Social-Democrat din România (1900—1910)*, București, 1966, p. 157.

¹⁴ Vintilă I. C. Brătianu, *Scrieri și cuvîntări*, vol. III, București, 1940, p. 35, 37.

Dar nu numai în capitală era o situație încordată în rîndul proletariatului, ci și în Valea Prahovei, unde exista un alt centru muncitoresc. Aici vor izbucni mai multe greve, cea mai importantă fiind la schela de la Buștenari. Prefectul de Prahova, Luca Ionescu, referindu-se la situația de aici, informa Ministerul de Interne cu următoarele: „În acest moment a sosit din Buștenari comandantul geandarmilor, mă asigură că în toată schela e liniște perfectă. Grevele s-au potolit și lucrul s-a reluat la toate sondele...”¹⁵

Ample acțiuni greviste s-au desfășurat și la Galați, ele au izbucnit atunci cînd aria de desfășurare a răscoalelor se apropia de județul Covurlui. În martie 1907 au declarat grevă peste 700 de muncitori de la fabrica de cherestea „Goetz”.

Mișcări greviste și acțiuni muncitorești au mai avut loc și în alte localități din țară ca: Brăila, unde la 14 martie au intrat în grevă căruțașii din port, Tr. Severin și Slănic-Prahova. Coloanele unor cotidiane burghize ale timpului, ca „Universul”, „Voința națională”, menționau că oficialitățile au solicitat ajutor militar pentru a înăbuși sau preveni respectivele acțiuni ale proletariatului, așa cum s-a întimplat la Șantierul naval Tr. Severin și la Salina de la Slănic-Prahova.

În afara acestor acțiuni revoluționare inițiate de clasa muncitoare în sprijinul țărănimii, pentru a prezenta starea de spirit din țară se mai pot enumera cazurile frecvente cînd păturile sărace ale orașelor, elemente ale proletariatului s-au alăturat răsculaților care pătrunseseră în unele orașe și țiguri ca: Botoșani, Vaslui, Birlad, R. Sărat, Buzău, Alexandria. La aceste acțiuni au participat un număr însemnat de meșteșugari, muncitori, locuitori ai periferiilor și alte categorii ale sărăcimii din respectivele localități.

Această gamă variată de acțiuni desfășurate de clasa muncitoare din țara noastră în timpul marii răscoale a țăranilor din anul 1907 evidențiază poziția activă a proletariatului, sprijinul pe care l-a acordat luptei juste a țărănimii, toate acestea ducînd la creșterea prestigiului ei, la afirmarea ca forță socială direct interesată în realizarea unor profunde transformări în societatea românească.

Manifestările de solidaritate și sprijin, cazurile de participare directă a clasei muncitoare la răscoala țăranilor, precum și unele acțiuni declanșate concomitent cu desfășurarea luptei țărănimii, au marcat într-o formă incipientă conștiința necesității realizării alianței dintre proletariat și țărănime, care se va realiza însă mai tîrziu sub conducerea P.C.R. Referindu-se la poziția mișcării muncitorești față de răscoala țăranilor din anul 1907, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „În cursul desfășurării răscoalei din 1907 s-a manifestat pentru prima dată în mod mai activ colaborarea și solidaritatea în luptă a muncitorimii cu țărănimea, prevestind zorii alianței muncitorești-țărănești ce avea să devină cea mai puternică forță socială și politică a societății noastre”¹⁶.

LA POSITION ACTIVE DU MOUVEMENT OUVRIER DE ROUMANIE VIS-À-VIS DE LA RÉVOLTE DES PAYSANS DE 1907

R é s u m é

La révolte des paysans de 1907 s'inscrit dans l'histoire du peuple roumain comme un des moments les plus importants de ses traditions révolutionnaires, en constituant ainsi une des pages glorieuses de la lutte sociale du peuple roumain.

Pendant le déroulement de la révolte s'est manifestée la solidarité du mouvement ouvrier avec la juste cause des paysans, solidarité qui a pris des formes et moyens variées d'action. On mentionne ainsi les campagnes de presse, les meetings et les réunions de solidarité ou même les participations directes à la révolte, tel

¹⁵ Răscoala țăranilor din 1907. Documente, vol. I, p. 481.

¹⁶ Istoria patriei și a Partidului Comunist Român în opera Președintelui Nicolae Ceaușescu, București, 1979, p. 205—206.

qu'il a été le cas à Pașcani, Buhuși ou Galați. Les cercles socialistes de Bucarest, Galați et Brăila ont organisé pendant cete période des grandes réunions de solidarité avec la lutte héroïque de la paysannerie de Roumanie, réunions où la classe ouvrière a manifesté ouvertement sa protestation vis-à-vis de la terreur sanglante que les gouvernants, la bourgeoisie et les propriétaires terriens avaient adopté contre les paysans soulevés.

Les manifestations de solidarité et d'appui, les cas de participation directe de la classe ouvrière à la révolte des paysans, aussi bien que quelques actions déclenchées en même temps avec le déroulement de la lutte de la paysannerie, ont marqué de début de la conscience de la nécessité de la réalisation de l'alliance centre le prolétariat et la paysannerie qui se réalisera plus tard sous la direction du Parti Communiste Roumain, alliance qui allait devenir la plus forte force sociale et politique de la société roumaine.